

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 749

Din 20.12.2022

Dosar nr.: 576/2022

Petiția nr.: 5835/24.08.2022

Petent: Asociația Civică pentru Demnitate în Europa

Reclamați:

1. Consiliul Tineretului Maghiar din România
2. Asociația ProMinoritate Alapitvany Budapest

Obiect: discurs rasist al premierului Ungariei în cadrul unei eveniment din data de 23.07.2022, din localitatea Tușnad, jud. Harghita; manifestări publice ale demnitarilor români în sensul susținerii afirmațiilor rasiste ale premierului Ungariei,

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

Asociația Civică pentru Demnitate în Europa, cu sediul în mun. București, Bdul Lacul Tei nr. 109, bl. 13, sc. A, ap. 26, sect. 2; cu adresa de corespondență în com. Vâlcele, sat Vâlcele, str. Principală nr. 7, jud. Covasna; adresă de e-mail: tanasa.dan@gmail.com

2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul părților reclamate

- premierul Ungariei, cu comunicarea actelor de procedură la Ambasada Ungariei la București (str. Jean Louis Calderon, nr. 63 - 65, sector 1)

- deputat al României, cu comunicarea actelor de procedură la Parlamentul României - Camera Deputaților (Palatul Parlamentului, str. Izvor nr. 2-4, sect. 5, București)

- **Viceprim-ministru**, cu comunicarea actelor de procedură la Guvernul României (Palatul Victoria, Piața Victoriei nr. 1, sector 1, București); adresă de e-mail:

Consiliul Tineretului Maghiar din România, cu sediul în mun. Odorheiul Secuiesc, str. Kossuth Lajos nr. 20, jud. Harghita; adresă de e-mail: mit@mitesek.net

Asociația ProMinoritate Alapitvany Budapest, cu sediul în Ungaria, Budapest, Falk Milksa u.6, 1055; adresă de e-mail: promino@prominoritate.hu

II. Procedura de citare a părților

3. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

4. Prin adresa înregistrată sub nr. 5835/13.09.2022 a fost citată petenta, iar prin adresa înregistrată sub nr. 6286/13.09.2022 au fost citate părțile reclamate, pentru

termenul de audiere stabilit de către Consiliu la data de 22.09.2022, ora 10.30, ședința de audiere desfășurându-se la sediul instituției din municipiul București, str. Valter Mărăcineanu nr. 1-3, sector 1. Citația nr. 5835/13.09.2022 a fost transmisă petentului cu poșta română, cu formular de confirmare de primire, la dosar existând dovada primirii corespondenței. Citația nr. 6286/13.09.2022 a fost transmisă părților reclamate cu poșta militară. Citația nr. 6286/13.09.2022 a fost transmisă părților reclamate Consiliul Tineretului Maghiar din România și Asociația ProMinoritate Alapitvany Budapest prin e-mail, existând la dosar dovada transmiterii.

5. Prin citația nr. 5835/13.09.2022, s-a ridicat din oficiu excepția de inadmisibilitate în raport de imunitatea de jurisdicție penală, civilă și administrativă de care se bucură agenții diplomatici și deținătorii de funcții de rang înalt într-un stat, precum Șeful Statului, Șeful Guvernului și Ministerul Afacerilor Externe, partea reclamată îndeplinind calitatea de prim-ministru al Guvernului unui stat strain, în speță, Ungaria.

6. Procedură legal îndeplinită.

7. La termenul de audieri părțile au fost absente.

8. Prin adresa înregistrată sub nr. 6343/15.09.2022, respectiv prin adresa înregistrată sub nr. 6453/19.09.2022, petenta a depus o copie a statutului Asociației Civice pentru Demnitate în Europa.

9. Prin adresa înregistrată sub nr. 6343/15.09.2022 partea reclamată a depus un punct de vedere (care a fost transmis petentului prin adresa nr. 8172/11.11.2022).

10. Prin adresa înregistrată sub nr. 6589/22.09.2022 partea reclamată a depus un punct de vedere (care a fost transmis petentului prin adresa nr. 8172/11.11.2022).

11. Prin adresa înregistrată sub nr. 6573/21.09.2022 partea reclamată Asociația ProMinoritate Alapitvany Budapest a depus un punct de vedere (care a fost transmis petentului prin adresa nr. 8172/11.11.2022).

12. Prin adresa înregistrată sub nr. 6574/2.09.2022 partea reclamată Consiliul Tineretului Maghiar din România a depus un punct de vedere (care a fost transmis petentului prin adresa nr. 8172/11.11.2022).

13. Prin adresa înregistrată sub nr. 6703/27.09.2022, petenta a depus un punct de vedere față de excepția invocată din oficiu de către CNCD.

14. Prin adresa înregistrată sub nr. 6704/27.09.2022, petenta a depus în probațiune în format pdf. articolele de presă invocate în petiție.

15. Prin adresa înregistrată sub nr. 6705/27.09.2022, petenta a depus în probațiune în format pdf. articolele de presă invocate în petiție.

16. Prin adresa înregistrată sub nr. 6706/27.09.2022, petenta a depus în probațiune în format pdf. articolele de presă invocate în petiție.

17. Prin adresa înregistrată sub nr. 8172/11.11.2022 s-a comunicat petentei posibilitatea de a formula concluzii scrise raportat la aspectele invocate de către părțile reclamate pe parcursul soluționării petiției.

18. Prin adresa înregistrată sub nr. 8415/21.11.2022 petenta a depus concluzii scrise referitoare la punctul de vedere al părții reclamate

19. Prin adresa înregistrată sub nr. 8416/21.11.2022 petenta a depus concluzii scrise referitoare la punctul de vedere al părții reclamate Consiliul Tineretului Maghiar din România.

20. Prin adresa înregistrată sub nr. 8417/21.11.2022 petenta a depus concluzii scrise referitoare la punctul de vedere al părții reclamate

21. Prin adresa înregistrată sub nr. 8418/21.11.2022 petenta a depus concluzii scrise referitoare la punctul de vedere al părții reclamate Asociația ProMinoritate Alapitvany Budapest.

III. Susținerile părților conform obiectului dosarului

Susținerile petentei

22. Prin petiția înregistrată sub nr. 5835/24.08.2022, petenta susține că la data de 23 iulie 2023, cetățean maghiar, aflat în vizită privată în România în calitate de ideolog, speaker, lider de opinie și influencer, a susținut în mediu public la Universitatea de Vară de la Tușnad, un discurs cu caracter rasist, prin care a acuzat amestecul raselor și a pledat pentru o rasă pură în bazinul carpatic (*“noi nu suntem o rasă mixtă și nu vrem să devenim o rasă mixtă”*).

23. Petenta susține că discursul lui reprezintă exprimarea unei ideologii cu scop de propagare publică a unei ideologii rasiale și educare a publicului în acord cu această teorie rasistă. Ideologia rasistă propagată pe teritoriul României de în calitate de ideolog și nu de prim-ministru al unui stat (acesta aflându-se în vizită privată și nu în vizită oficială) a generat critici, condamnări și scandal internațional (respectiva ideologie rasistă fiind condamnată de Departamentul de Stat al SUA, Comisia Europeană, Parlamentul European și de organizații ale unor comunități evreiești).

24. În ceea ce privește sancționarea lui pentru discursul sau rasist, petenta susține că imunitatea diplomatică de care acesta beneficiază în calitate sa de prim-ministru nu acoperă fapte contravenționale săvârșite în vizite private, fiind indicat ca CNCD să nu decredibilizeze România și nu zădărnicească eforturile constante și consecvente ale guvernelor și diplomației române în fața partenerilor euroatlantici și a organizațiilor internaționale, prin deculpabilizarea ideologului rasist. Petenta arată că, chiar și în situația în care nu ar da curs sancțiunii contravenționale, acesta va fi ținut să suporte sancțiunea în cazul în care autoritățile de stat îl identifică ulterior pe teritoriul țării unde a săvârși contravenția.

25. Petenta consideră că, în cazul în care CNCD constată că discursul lui ar putea reprezenta o incitare la ură și promovare a ideologiilor naziste, conform *O.U.G. nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii*, își poate declina competența către organele de cercetare penală.

26. Cu privire reacțiile internaționale generate de declarația lui petenta a indicat în probațiune următoarele articole de presă:

27. În continuare, petenta susține că - viceprim-ministru al României și - deputat în Parlamentul României, au aprobat, susținut și s-au manifestat în sensul deculpabilizării lui pentru declarațiile sale rasiste; astfel, în calitate de demnitari, lideri de opinie și lideri politici, modele de conduită și ideologie pentru electoratul de cel puțin 6% din totalul populației României, aceștia au aprobat ideologia rasistă exprimată la Universitatea de Vară de la Tușnad.

28. Petenta susține că dovada faptului că a aprobat ideologia rasistă exprimată de o reprezentantă chiar refuzul primului-ministru al României de a prezenta explicații publice și de a se delimita de afirmațiile lui (solicitată chiar de Președintele României), acesta rezumându-se la declarații ambigue legate de faptul că dumnealui și UDMR nu s-ar fi îndepărtat de valorile euroatlantice.

29. Cu privire la atitudinea demnitarului statului român, membru al Guvernului României, petenta a indicat în probațiune următoarele articole de presă:

30. În continuare, petenta susține că deputat în Parlamentul României, lider politic și de opinie a declarat, la B1 Tv, miercuri seară (17 august 2023), că *„nu suntem de acord să se impună o amestecare cu o altă cultură din afara culturii europene. Asta e simplu”*. Totodată, i-a luat apărarea lui, spunând că *„(declarațiile) nu au fost rasiste. Eu am spus că din punctul meu de vedere nu a fost un discurs rasist. De vreme ce că nu îl consider rasist, nu am de ce să mă disociez. ”*, solidarizând astfel cu discursul rasist al lui.

31. Cu privire la declarațiile lui, petenta a indicat în probațiune următoarele articole de presă:

32. Având în vedere unanimitatea de opinie și critică la nivel mondial privind caracterul rasist al discursului public de la Universitatea de vară de la Tușnad, petenta solicită CNCD să nu se compromită prin scuzarea, reinterpretarea și discolparea celor trei persoane reclamate, așa cum, nelegal și antepunându-se, a încercat Președintele CNCD, Asztalos Csaba.

33. În continuare, petenta solicită CNCD să sancționeze organizatorii Universității de Vară de la Tușnad pentru că au permis proferarea unui discurs rasist în cadrul lucrărilor și nu au luat măsuri de întrerupere imediată a ideologului care le profera; de asemenea petenta solicită CNCD ca în dispozitivul hotărârii sale să solicite organizatorilor ca pe viitor să ia măsuri de evitare și contracarare a discursurilor cu caracter xenofob, rasist, extremist, revizionist și separatist.

34. În final petenta solicită CNCD ca în dispozitivul hotărârii sale să dispună față de contravenineți – cetățeni români să publice o delimitare explicită de discursul rasist proferat la Universitatea de vară de la Tușnad.

35. Prin punctul de vedere înregistrată sub nr. 6703/27.09.2022, petenta a solicitat respingerea excepției invocată din oficiu de către CNCD pe motivul intervenirii unui viciu de procedură prin necomunicarea Deciziei Curții Internaționale de Justiție indicată fără număr sau dată de CNCD, precum și conexarea prezentei petiții cu orice altă reclamație privind discursul rasist al cetățeanului maghiar,

36. În ceea ce privește conexarea solicitată, petenta susține că aceasta se impune pentru o soluționare unitară a dosarului, în ceea ce îl privește pe reclamatul principal din dosar,. Urmare a conexării, petenta solicită comunicarea actelor dosarului: reclamații, excepții, apărări, puncte de vedere privind excepțiile etc. către toate părțile din dosar, indiferent de calitatea acestora, pentru a asigura procedura legală de soluționare a dosarului, cu respectarea principiilor legalității, transparenței și contradictorialității.

37. În ceea ce privește excepția invocată din oficiu, petenta susține că imunitatea diplomatică a lui nu se referă la declarații, ci la fapte care sunt circumscrise codului penal, iar imunitatea diplomatică se activează în cazul unei acțiuni oficiale, nu a unei vizite private, cum a fost cea de la Băile Tușnad.

38. Cu privire la imunitatea de jurisdicție penală, civilă și contravențională a lui, care îndeplinește funcția de prim-ministru al Ungariei, petenta consideră că CNCD nu trebuie să nu omită faptul că se afla într-o vizită oficială și nu a susținut discursul rasist în calitate de prim-ministru și nici în scopul „îndeplinirii eficiente a funcțiilor misiunilor diplomatice” și în consecință definițiile imunității diplomatice prezentate de CNCD ca argumente ale excepției nu sunt aplicabile cauzei și pârâtului.

39. Petenta susține că, deși că CNCD face trimitere la practica Curții Internaționale de Justiție referitoare la un mandat de arestare ministru al afacerilor externe, totuși în lipsa atașării deciziei invocate, există probabilitatea ca spețele să nu fie similare și practica să nu fie opozabilă în speță, extrasul putând fi trunchiat; în plus, în lipsa înscrisului probatoriu, este imposibil de apreciat dacă circumstanțele faptelor suportă comparație și soluții identice.

40. Având în vedere că excepția este invocată din oficiu, similar situației reclamantilor/reclamaților, petenta consideră că CNCD trebuie să depună la dosar și să comunice părților decizia invocată, integral și tradusă în mod autorizat în limba oficială, română; în lipsa acestui înscris, din cadrul excepției va trebui să fie înlăturată trimiterea privind imunitatea diplomatică pentru faptele „pretinse că au fost îndeplinite în calitate privată”.

41. Petenta anexează următoarele articole de presă:

- European Parliament Leaders Condemn For 'Openly Racist' Remarks
- Liderii PE condamnă „declarațiile rasiste” ale lui și cer sancționarea Ungariei
- Why Racism Matters in the U.S. - The Atlantic
- 'pure Nazi' speech triggers political earthquake, Europe News and current affairs from around the continent, 27.07.2022
- accused of Nazi-type racism by closest aide
- European Parliament denounces 's 'openly racist' speech - POLITICO
- Parlamentul European condamnă declarațiile „deschis rasiste” ale lui, Digi24
- U.S. Denounces Hungarian PM 's Comments On Race
- , criticat de liderii europeni pentru declarațiile deschis rasiste transmise săptămâna trecută de la Băile Tușnad
- , pentru presa maghiara. Nu există niciun pic de rasism la
- De ce nu se dezice de și câteva probleme care alimentează frustrarea pe axa București – Budapesta, HotNews.ro
- a reacționat pentru presa maghiară. Spun cu tărie că nu există niciun pic de rasism la, DCNews
- îl apără pe după declarațiile rasiste și anti-UE de la Tușnad. "Dacă punem discursul în context, nu a fost un discurs rasist. Amestecul de rase este o chestiune privată"

- sare în apărarea lui _ "E la mare modă să numim pe cineva fascist sau rasist pentru că nu este de acord cu noi"
- După ce au aplaudat discursul rasist al lui, liderii UDMR îi iau apărarea în presa maghiară. SUA a transmis că este de neiertat, Observatornews.ro
- Ce gogoși vinde presei de limbă maghiară pe tema, adevarul.ro
- , deputat UDMR, susține că discursul lui nu a fost rasist

- VIDEO Deputatul UDMR. Discursul lui nu a fost rasist
- Institutul pentru Studierea Holocaustului, îngrijorat că la nivelul UDMR „se aglomerează mesaje care disculpă opiniile rasiste ale lui
- Deputatul UDMR spune că discursul lui nu a fost rasist și că l-a aplaudat. „Dar cum să nu”, Digi24
- Deputat UDMR, despre declarațiile lui. Nu au fost rasiste. Nu am de ce să mă disociezi. Ce spune despre demiterea ministrului Sportului, adevarul.ro

42. Prin concluziile scrise înregistrate sub nr. 8415/21.11.2022, petenta își menține solicitarea de constatare a faptelor cu caracter discriminatoriu ale deputatului român.

43. Petenta arată că deputatul român a copiat punctul de vedere de la vicepremierul (mai puțin realizările din funcția de vicepremier al României) și ca urmare sunt valabile concluziile prezentate față de punctul de vedere depus de, cu două precizări:

- există o circumstanță atenuantă nu are notorietatea lui, pe care doar îl copiază și nici forța de a fi un vector de comunicare al discursului rasist al lui de nivelul și impactul public al lui
- există o circumstanță agravantă: spre deosebire de care s-a limitat la solidaritate cu în problematica discursului rasist, dl. a avut poziționări publice în care a susținut discursul incriminat unanim la nivel mondial și a încercat să explice că discursul nu este rasist, ci un discurs absolut normal și perfect argumentat.

44. Petenta concluzionează că, deși faptele sunt diferite sub aspectul laturii lor obiective, sub aspectul laturii subiective faptele au același nivel de gravitate, motiv pentru care consideră că sancțiunile contravenționale trebuie să se situeze la același nivel.

45. Având în vedere că făptuitorul nu conștientizează gravitatea faptelor sale și nici nu arată părere de rău în fața CNCD, persistând într-o apărare a conduitei ilicite, având în vedere notorietatea publică și reverberațiile produse la scară largă în rândul opiniei publice, pentru a asigura îndreptarea conduitei pentru viitor și prevenirea săvârșirii de noi fapte, petenta apreciază că sancțiunea contravențională trebuie să tindă spre maximul amenzii contravenționale.

46. Prin concluziile scrise înregistrate sub nr. 8416/21.11.2022 petenta își menține solicitarea de constatare a faptelor cu caracter discriminatoriu comise de Consiliul Tineretului Maghiar din România, pentru următoarele motive:

- CTMR a pus la dispoziția făptuitorului platforma organizatorică de săvârșire a faptei;
- în numele libertății de exprimare CTMR nu se delimitează de discursul rasist de notorietate mondială, ba chiar îl susține indirect prin atitudinea dezinvoltă cu care, în fața unui discurs public de o gravitate și impact public fără precedent, vorbește de libertatea de funcționare și a vieții academice din România, respectiv a garantării libertății de exprimare;
- CTMR nu își asumă și nu realizează responsabilitățile avute în calitate de co-organizator cu privire la ideologiile rasiste cărora le-a oferit o platformă amplă de promovare; responsabilitatea organizatorilor unei astfel de platforme de dezbatere și promovare publică de idei, concepte și ideologii implică un filtru prealabil ori o delimitare și chiar condamnare - publică, a derapajelor invitațiilor;
- CTMR lasă impresia că dorește să continue în același fel și în viitor, urmând să nu intervină în situații similare în anii ce urmează, pe motivul invocat de a nu afecta libertatea

de funcționare și a vieții academice din România, respectiv a garantării libertății de exprimare;

- CTMR nu a dovedit, conform principiului răsturnării probei, lipsa caracterului nediscriminatoriu a faptelor sale, preferând doar să apere discursurile invitaților, fie și rasiste, în numele „*libertății de funcționare și a vieții academice din România, respectiv a garantării libertății de exprimare*”.

- este necesară angajarea răspunderii pentru organizatorul unei platforme publice care permite invitaților să peroreze discursuri rasiste, nu se delimitează de acestea într-un scandal public național și internațional, ci le apără în fața CNCD, ca normalitate de manifestare prezentă, dar și viitoare, în numele unei libertăți de exprimare fără limite și fără răspundere.

47. Prin concluzile scrise înregistrate sub nr. 8417/21.11.2022 petenta își menține solicitarea de constatare a faptelor cu caracter discriminatoriu comise de vicepremierului român, pentru următoarele motive:

- trece sub tăcere afirmațiile de apărare a discursului lui, probate de către ADEC, dar invocă libertatea de exprimare, recunoscând astfel că a avut puncte de vedere exprimate public pe subiect;

- se victimizează, susținând că prin reclamația nepublică a ADEC i se aduce atingere demnității și i se creează un mediu intimidant, ostil, sau degradant, umilitor și ofensator, cu toate că ADEC nu a utilizat niciun fel de cuvânt sau apreciere jignitoare la adresa vicepremierului României în sesizarea sa;

- nu a dovedit, conform principiului răsturnării probei, lipsa caracterului nediscriminatoriu a faptelor sale, preferând doar să facă afirmații legate de faptul că personal nu a exprimat teorii rasiste și că libertatea de exprimare nu poate fi restrânsă prin interpretarea OG nr. 137/2000;

- nu face nicio apărare referitor la obiectul concret și dovedit al reclamației, respectiv prestația sa publică solidară cu în contextul discursului catalogat unanim ca rasist, la nivel național și internațional;

- deși epatează cu afirmații generale privind conduita sa ireproșabilă, nu se dezice de discursul rasist nici măcar în această fază, cest fapt probând încă odată consecvența sa, culpabilă și conștientă, de a nu se delimita, nu de în ansambl, ci de manifestările și discursul său rasist;

- este firească angajarea răspunderii pentru fapte de discriminare pentru un personaj public precum, impactul poziționărilor sale - chiar și implicit - fiind uriaș prin prisma calității sale de lider al minorității maghiare din România, de vicepremier al României, precum și prin prisma modelului public pe care îl reprezintă;

- deși nu se face vinovat de discursul rasist, se face vinovat prin solidaritatea cu autorul discursului rasist, prin consolidarea în rândul publicului a discursului rasist al lui în deplină contradicție cu opinia întregului mapamond;

- gravitatea faptei lui este accentuată de refuzul și stăruirea acestuia în solidaritate conștientă cu, după ce însuși Președintele României i-a solicitat o delimitare explicită.

48. Având în vedere că făptuitorul nu conștientizează gravitatea faptelor sale și nici nu arată părere de rău în fața CNCD, persistând într-o apărare a conduitei ilicite, având în vedere notorietatea publică a acestuia și reverberațiile produse în rândul opiniei publice de

faptele sale, pentru a asigura îndreptarea conduitei pentru viitor și prevenirea săvârșirii de noi fapte, petenta apreciază că sancțiunea contravențională trebuie să tindă spre maximul amenzii contravenționale.

49. Prin concluzile scrise înregistrate sub nr. 8418/21.11.2022 petenta își menține solicitarea de constatare a faptelor cu caracter discriminatoriu comise de Kisebbsegekert Pro Minoritate Alapitvany pentru următoarele motive:

- Kisebbsegekert Pro Minoritate Alapitvany nu a dovedit, conform principiului răsturnării probei, lipsa caracterului nediscriminatoriu a faptelor sale, preferând doar să apere indirect discursurile invitațiilor, fie și rasiste, cu argumente oarecum similare partenerului său (motiv pentru care petenta precizează că o parte dintre concluziile formulate față de punctul de vedere al CTMR sunt valabile și față de această parte reclamată);
- Kisebbsegekert Pro Minoritate Alapitvany nu dă doi bani pe legislația românească privind combaterea discriminării, pe statul român și pe autoritățile acestuia, inclusiv pe CNCD - autoritate administrativă autonomă, dar autoritate a statutului român;
- Kisebbsegekert Pro Minoritate Alapitvany arată că va continua să facă ce știe, potrivit finanțării primite în acest sens de la guvernul condus chiar de autorul discursului rasist;
- Kisebbsegekert Pro Minoritate Alapitvany nu beneficiază de vreo imunitate și, precum orice organizație sau persoană privată care săvârșește fapte ilicite pe teritoriul altor state este sancționată fără indulgențe, fără impedimentul granițelor, astfel și această persoană juridică poate fi sancționată de statul român, prin CNCD; cum se va executa amenda este o chestiune ce privește ANAF și nu CNCD;
- este firească angajarea răspunderii pentru fapte de discriminare pentru organizatorul unei platforme publice care permite invitațiilor să peroreze discursuri rasiste, nu se delimitează de ele, ci le apără în fața CNCD, ca normalitate de manifestare prezentă, dar și viitoare, în numele unei libertăți de exprimare fără limite și fără răspundere.

50. Având în vedere că făptuitorul nu conștientizează gravitatea faptelor sale și nici nu arată părere de rău în fața CNCD, persistând într-o apărare a conduitei ilicite, pentru a asigura îndreptarea conduitei pentru viitor și prevenirea săvârșirii de noi fapte, petenta consideră că sancțiunea contravențională trebuie să tindă spre maximul amenzii contravenționale.

Sușinerile părților reclamate

Sușinerile– Viceprim-ministru

51. Prin punctul de vedere înregistrat sub nr. 6589/22.09.2022, partea reclamată solicită respingerea în integralitate a afirmațiilor petentei ca fiind neîntemeiate și inadmisibile în raport cu competența CNCD.

52. Partea reclamată susține că sesizarea legată de persoana sa nu are obiect întrucât nu a discriminat pe nimeni din niciun punct de vedere, astfel că respectiva sesizare nu poate avea ca efect vreo sancțiune la adresa sa; neexistând acțiunea discriminatorie este evident că nu se poate pronunța nicio hotărâre de constare și sancționare a unei astfel de fapte.

53. Cu privire la faptul că se afirmă că prin conduita personală adoptată față de vizita domnului în România ar fi încurajat și incitat populația la manifestări cu caracter rasist,

partea reclamată susține că afirmația nu poate fi primită de Consiliu, întrucât este lipsită de orice suport probator.

54. Partea reclamată precizează că petenta nu a îndeplinit obligația de a anexa sesizării sale probe directe legate de presupusele acțiuni discriminatorii, și nu simple informări din diverse publicații, care nu demonstrează nimic în raport cu persoana sa.

55. Partea reclamată susține că competența CNCD poate fi angajată numai în ipoteza în care ar fi făcut prin acțiunile sale deosebiri, restricții, excluderi ori preferințe, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie social, etc., situație legată de care însăși petenta recunoaște că nu a comis astfel de acțiuni, afirmând că: *„ADEC nu îl acuză pe că a exprimat el însuși teorii rasiste”* (pagina 5 din petiție); ca urmare, partea reclamată susține că, dacă dumnealui nu exprimă idei sau teorii rasiste atunci nu se poate afirma că „apără în mod vehement ideologia rasistă”.

56. Cu privire la faptul că se afirmă că apără în mod vehement ideologia rasistă, partea reclamată arată că nu se poate găsi niciun discurs sau poziție politică prin care promovează idei rasiste sau prin care să susțină ideologii rasiste, și cu atât mai puțin se va găsi în discursurile sale violență, înfocare ori impetuoșitate în manifestări sau ton care să incite la ură pe criterii de rasă a populației României, ori a minorității maghiare.

57. Partea reclamată precizează că în toată cariera sa politică și executivă că nu a avut niciun singur discurs și nicio poziție politică menită să promoveze idei rasiste sau care să susțină ideologii rasiste.

58. Totodată, partea reclamată susține că nu a uzat de prevederi, criterii sau practici aparent neutre care să dezavantajeze anumite persoane, motiv pentru care faptele imputate nu există; astfel, acesta consideră că nu poate fi chemat în fața CNCD ca parte reclamată pentru fapte sau acțiuni pe care nu le-a săvârșit și nici nu poate fi culpabilizat contrar drepturilor sale constituționale (dreptul la libera exprimare, dreptul la opinie și dreptul la informație), protejate chiar de art. 2 alin. 8 din OG nr. 137/2000.

59. În continuare, partea reclamată precizează preocuparea sa constantă de combatere a “promovării și susținerii unei ideologii rasiste”, sens în care reamintește faptul că în mandatul său de viceprim-ministru a fost adoptată *“Strategia națională pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură aferentă perioadei 2021-2023”*, publicată în Monitorul Oficial nr. 517 din data de 19 mai 2021; a susținut această strategie din convingerea că promovarea la nivelul guvernului a unei strategii împotriva rasismului și a declarațiilor rasiale transmite un mesaj puternic de toleranță zero împotriva oricărei forme de discriminare, strategie care de altfel, va avea și un rol educativ în cadrul societății.

60. În final partea reclamată susține că ADEC dorește inducerea în eroare a CNCD prin afirmațiile denigratoare din petiția sa, observându-se cu ușurință în cazul petentului un comportament agresiv cu scopul de a aduce atingere demnității sale sau de a crea un mediu intimidant, ostil sau degradant, umilitor sau ofensator la adresa sa în calitate de lider al comunității maghiare.

Susținerile – deputat al României

61. Prin punctul de vedere înregistrat sub nr. 6343/15.09.2022, partea reclamată solicită respingerea afirmațiilor petentei ca fiind neîntemeiate și inadmisibile în raport cu competența CNCD.

62. Cu privire la singurele propoziții ale sale citate dintr-o emisiune TV unde a răspuns la întrebările puse de reporter, partea reclamată arată că a vorbit despre impunerea amestecării culturilor, deci despre o problemă a suveranității statelor din regiune și despre dreptul de decizie a fiecărei națiuni în legătură cu viața socială proprie, care este așadar o problemă politică, nicidecum de discriminare; pe de altă parte a enunțat părerea sa personală în legătură cu discursul lui, pe care nu îl consideră rasist.

63. Cu privire la faptul că se afirmă că prin conduita personală adoptată față de vizita lui în România ar fi încurajat și incitat populația la manifestări cu caracter rasist, partea reclamată susține că afirmația nu poate fi primită de Consiliu, întrucât este lipsită de orice suport probator; petenta nu a îndeplinit obligația de a anexa sesizării sale probe directe legate de presupusele acțiuni discriminatorii, și nu simple informații din diverse publicații, care nu demonstrează nimic în raport cu persoana sa.

64. Cu privire la faptul că se afirmă că apără în mod vehement ideologia rasistă, partea reclamată precizează că în toată cariera sa politică și executivă că nu a avut niciun singur discurs și nicio poziție politică menită să promoveze idei rasiste sau care să susțină ideologii rasiste.

65. Totodată, partea reclamată susține că nu a uzat de prevederi, criterii sau practici aparent neutre care să dezavantajeze anumite persoane, motiv pentru care faptele imputate nu există; astfel, acesta consideră că nu poate fi chemat în fața CNCD ca parte reclamată pentru fapte sau acțiuni pe care nu le-a săvârșit și nici nu poate fi culpabilizat contrar drepturilor sale constituționale (dreptul la libera exprimare, dreptul la opinie și dreptul la informație), protejate chiar de art. 2 alin. 8 din OG nr. 137/2000.

66. În final partea reclamată susține că ADEC dorește inducerea în eroare a CNCD prin afirmațiile denigratoare din petiția sa, observându-se cu ușurință în cazul petentei un comportament agresiv cu scopul de a aduce atingere demnității sale sau de a crea un mediu intimidant, ostil sau degradant, umilitor sau ofensator la adresa sa în calitate de lider al comunității maghiare.

Sușinerile Consiliul Tineretului Maghiar din România

67. Prin punctul de vedere înregistrat sub nr. 6574/2.09.2022, partea reclamată susține că, în calitate sa de partener al Fundației Kisebbsegekert - Pro Minoritate din Ungaria, a organizat între 19-24 iulie 2022 ediția XXXI a evenimentului intitulat Universitatea de Vară și Tabăra Studentească „Bálványos” la Băile Tușnad, unde - la fel cum s-a întâmplat și în privința edițiilor precedente - au participat sute de invitați.

68. Partea reclamată susține că scopul evenimentului sus-menționat este dezvoltarea unei discuții sincere, deschise și libere despre diversele probleme, care însoțesc procesele de transformare socială în țările noastre și în Europa; în cadrul prezentărilor invitații discută de regulă despre teme de actualitate într-un spirit de dialog, democrație și libertate de exprimare întrucât scopul programului este promovarea dezbaterii și a liberei circulații a opiniilor și a ideilor; în decursul a celor peste trei decenii de existență a Universității de Vară și a Taberei Studentești „Bálványos” de la Băile Tușnad

organizatorii nu au luat niciodată o poziție anume cu privire la conținutul prezentărilor invitațiilor, dimpotrivă au încurajat permanent vorbitorii să-și exprime liber opiniile și punctele de vedere, susținând astfel discuțiile și înțelegerea diferitelor puncte de vedere.

69. Partea reclamată susține că în decursul evenimentului din anul 2022 (care s-a desfășurat în cele 27 de locații ale taberei și a integrat câteva sute de invitați și peste patru sute de programe, care au oferit cadru celor prezenți pentru dezbaterea diferitelor teme de actualitate) și prin însuși natura sa, și-au propus în mod permanent promovarea libertății de opinie și de exprimare, astfel că în calitate de organizatori niciodată nu cenzurează în prealabil vorbitorii și nu comentează opiniile acestora după încheierea evenimentului.

70. Având în vedere cele descrise, partea reclamată consideră că din punct de vedere juridic o eventuală procedură de investigare de către CNCD a răspunderii organizatorilor nu ar fi una temeinică și nici realistă dată fiind natura evenimentului, existând totodată pericolul de a se crea un precedent negativ privind libertatea de funcționare a vieții academice din România, respectiv a garantării libertății de exprimare și de opinie a diferitelor ateliere profesionale.

Susținerile Asociația ProMinoritate Alapitvany Budapest

71. Prin punctul de vedere înregistrat sub nr. 6573/21.09.2022, partea reclamată susține următoarele:

A Kisebbségért - Pro Minoritate Alapítvány a Magyar Ifjúsági Tanács partnerszervezeteként 2022. július 19-24. között 31. alkalommal szervezte meg a Bálványosi Nyári Szabadegyetemet és Diáktábort, az eddigiek során több száz előadó részvételével.

Rendezvényünk célja őszintén, nyíltan, kótedenül beszélgetni az országaink és Europa társadalmi átalakulási folyamatát kísérő problémákról. Az előadásokon rendszerint aktuális témákat vitatnak meg meghívott előadóink, a párbeszéd, a demokrácia, és a szólásszabadság jegyében. A Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor három évtizedes történelme során a szervezők soha nem foglaltak állást az előadások tartalmát illetően, mivel célunk a vita és a vélemények, gondolatok szabad áramlásának támogatása, előadóinkat arra ösztönözzük, hogy véleményüket, álláspontjaikat szabadon fejtsek ki, ezzel is elősegítve a vitát és a kiíllónböző nézőpontok megértését. Az esemény során — amely idén 27 rendezvényhelyszínen, több száz előadó bevonásával, több mint négyszáz programot biztosított, köztük számos közéleti téma megvitatására — és jellegéből adódóan folyamatosan a vélemény- és szólásszabadság kiteljesítését célozzuk, így szervezőkként az előadókat előzetesen nem cenzúrázzuk, véleményüket utólagosan soha nem kommentáljuk. Mindezek alapján nem tartanánk jogilag megalapozottnak, a rendezvény jellegéből adódóan életszerűnek, a CNCD szervezők felelősségét vizsgáló esetleges eljárását, amely egyúttal negatív precedenst teremtene a romániai akadémiai élet működésében, a szakmai műhelyek szólás- és vélemény szabadság garantálásában.

IV. Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil/ jurisprudența

**72. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:
Constituția României**

art.1 alin. (3): „România este stat de drept, democratic și social în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.”

art. 4 alin. (2): „România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.”

art. 16 - Egalitatea în drepturi: "(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. (2) Nimeni nu este mai presus de lege.”

art. 30 alin. (1) - Libertatea de exprimare: „Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile. (2) Cenzura de orice fel este interzisă.”

art. 30 alin. (6): „Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine. (7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri. (8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștință publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictelor de presă se stabilesc prin lege.”

O.G 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată

art. 2 alin (1): „În prezenta ordonanță, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex sau orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată sau orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea sau înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

art. 2 alin. (8): „Prevederile prezentei ordonanțe nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație.”

art. 15: „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”

art. 26: „Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (2), (4), (5) și (7), art. 6-9, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, 13, 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.”

Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale

art. 10 - Libertatea de exprimare: „Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică

Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare. (2) Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

art. 14 - Interzicerea discriminării: *”Exercițarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație”.*

V. Aplicarea principiilor la speță. Motivele de fapt și de drept.

73. În drept, luând act de plângere precum și de obiectul acesteia astfel cum este formulat, Colegiul director trebuie să aprecieze în ce măsură obiectul sesizării este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, potrivit atribuțiilor și domeniului de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

74. Față de primul capăt de cerere, Colegiul director se raportează la motivarea Hotărârii nr. 683/16.11.2022, reținând admiterea excepției inadmisibilității competenței CNCD în baza imunității de jurisdicție.

75. Astfel, față de primul capăt de cerere, Colegiul director reține următoarele:

<< 18. Colegiul director reține că partea reclamată, Prim Ministru al Ungariei și președinte al Partidului FIDESZ, a susținut un discurs în cadrul Universității de Vară și Taberei Studențești de la Băile Tușnad, în data 23.07.2022. În esență, CNCD este sesizat cu privire la caracterul unor afirmații realizate în contextul discursului public, cu precădere următoarele susțineri: *„De exemplu, în Bazinul Carpatic, nu suntem de rasă mixtă, ci pur și simplu suntem un amestec de popoare care trăiesc în propriile noastre patrii europene. Iar atunci când stelele sunt potrivite și vremurile sunt bune, aceste popoare se contopesc într-un fel de sos ungaro-panonic, creând o nouă cultură europeană proprie. Pentru asta am luptat întotdeauna. Suntem dispuși să ne amestecăm unii cu alții, dar nu vrem să devenim o rasă mixtă”.* (...) *„Pentru că există o lume în care popoarele din Europa sunt amestecate cu cele din afara Europei. Aceasta este o lume de rasă mixtă. Și avem un amestec de popoare din interiorul Europei: se mută, lucrează, se mută. Deci, de exemplu, în Bazinul Carpatic, nu suntem mețiși... Suntem dispuși să ne amestecăm unii cu alții, dar nu vrem să devenim rasă mixtă...”.*

(...)

21. Colegiul ia act de faptul că a fost invocată din oficiu și pusă în dezbateră părților excepția privind imunitatea de jurisdicție administrativă, civilă și penală de care se bucură deținătorii de funcții de rang înalt într-un stat, precum șeful Statului, șeful Guvernului și Ministerului Afacerilor Externe, în considerarea calității de prim ministru al Guvernului unui stat străin, respectiv Ungaria, a părții reclamate, dl.. (...)

22. Se impune a preciza, în primul rând, că, în activitatea sa, Colegiul director al CNCD îndeplinește un rol activ, rol exercitat în vederea stabilirii tuturor împrejurărilor de fapt și de

drept corelative faptelor ce constituie acte de discriminare și atrag, după caz, răspunderea contravențională, în domeniul de aplicare al O.G. nr. 137/2000 republicată. Colegiul director al CNCD dispune măsurile specifice constatării existenței discriminării, cu citarea obligatorie a părților și acordarea dreptului la apărare. Așadar, aspectele corelative unei sesizări deduse soluționării sunt puse în dezbateră părților, în vederea formulării propriilor apărări, atât în privința excepțiilor cât și a fondului, fie că este vorba de excepții de procedură sau de fond sau alte excepții procesuale, ori de nulitate, de nelegalitate sau de aspecte privind circumstanțele individuale ale persoanei care a formulat sesizarea sau a persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea, împrejurările și locul în care a fost săvârșită fapta, modul și mijloacele de săvârșire a faptei etc.

23. Având în vedere particularitățile și evoluțiile continue cu privire la circumstanțele în care sunt săvârșite fapte de discriminare, rolul activ al CNCD cât și al părților, excepțiile ridicate în procedura administrativ-jurisdicțională pot excede natura celor reglementate de Ordinul nr. 144 din 11 aprilie 2008 (excepția tardivității, văditei necompetențe, obiectului vădit nefondat), fără a determina ab initio inabilitatea Colegiului director al CNCD de a invoca excepții de procedură, de a le pune în dezbateră părților și a le cerceta, în contextul excepțiilor de procedură reglementate în materia dreptului comun, cu relevanță în cauze de discriminare, care s-ar putea materializa între altele, cu titlu de exemplu, prin excepția lipsei de interes, excepția de necompetență teritorială, excepția autorității de lucru judecat, excepția prematurității etc. În aceeași măsură, având în vedere dreptul la apărare al părților, acestea pot invoca excepții de procedură sau de fond circumscrise dreptului comun relevante și procedurii administrative cu caracter jurisdicțional. Este cazul, spre exemplu, al cererii de recuzare, respectiv al cererii de abținere, incidente procedurale a căror înălturare nu ar putea fi justificată prin elementul nereglementării *expressis verbis* în procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor în fața CNCD, aprobată prin Ordinul nr. 144 din 11 aprilie 2008, dar care se întemeiază, în mod just, pe regulile de procedură din materia dreptului comun relevante din perspectiva actului jurisdicțional emis de CNCD și care este supus controlului instanțelor judecătorești, sub aspectul legalității. Înalta Curte de Casație și Justiție a reiterat în statuările sale faptul că jurisdicția exercitată de CNCD cuprinde elementele definitorii ale procedurii administrativ-jurisdicționale¹. Înalta Curte a reținut că „*jurisdicția administrativă reprezintă un tip special de jurisdicție, înfăptuită de organe de natură administrativă, care sunt investite cu atribuții jurisdicționale. CNCD este o astfel de autoritate, care exercită o jurisdicție administrativă. CNCD soluționează sesizările cu respectarea principiilor specifice procedurii judiciare, prin citarea părților implicate și cu ascultarea lor, respectându-se contradictorialitatea și dreptul la apărare. [...] Hotărârea emisă în urma acestei proceduri este motivată, putând fi atacată la instanța de contencios administrativ, iar, în cazul în care nu este atacată, constituie, de drept, titlu executoriu*”.²

24. Colegiul director este de opinie că imunitatea de jurisdicție are caracter procedural deoarece nu se referă la impunitatea de la dreptul substanțial sau scoaterea de sub incidența legii ci doar la faptul că procedurile legale nu pot funcționa în raport de persoana

¹ Înalta Curte de Casație și Justiție, între altele, Decizia civilă nr. 604 din 5 februarie 2010, Decizia civilă nr. 1939 din 16 aprilie 2010

² Înalta Curte de Casație și Justiție, Decizia civilă nr. 1868 din 25 martie 2021

care, deși este supusă legii locale, nu poate fi trasă la răspundere. Colegiul este de opinie că, în speța dedusă soluționării, imunitatea *ratione personae* excede unui interes personal deoarece circumstanțele legate de faptele imputate și persoana împotriva căreia s-a formulat sesizarea nu sunt echivoce, sub aspectul funcției per se pe care o îndeplinește, aceea de înalt oficial al unui stat străin, mai exact de Prim-Ministru al statului. Identitatea persoanei reclamate, și, în special, statutul de reprezentant la nivel internațional sau european, anume în plan extern, în numele statului de care aparține, este de notorietate, nu creează dubii sau echivoc la nivelul autorităților din plan național. Cu alte cuvinte, persoana vizată nu este un cetățean care ocupă o poziție de oficial al statului care ar putea îndeplini elementele normative ce ar implica imunitatea însă fără ca poziția sa și consecințele juridice ce derivă din exercitarea acesteia să fie cunoscute autorităților naționale.

25. Colegiul director este de opinie că aspectul procedural al imunității se materializează în concret, în raport de funcția publică de înalt oficial al statului deținută de persoana împotriva căreia s-a formulat plângerea, iar acest element există și trebuie, în consecință, să fie luat în considerare proprio motu, de către CNCD în procedura de soluționare a plângerii, fiind necesară punerea în dezbateră părților și cercetarea acesteia. Or, Colegiul constată că excepția a fost discutată, a fost adusă la cunoștința părților, s-au formulat apărări și s-au acordat termene pentru concluzii scrise.

26. Colegiul director consideră că se impune a preciza, în mod expres, că imunitatea de jurisdicție nu face să dispară regimul legal al obligațiilor și eventuala răspundere civilă, penală sau administrativă care izvorăște din dreptul intern al statului al cărui cetățean este persoana vizată. Totuși, Colegiul nu poate face abstracție de faptul că în virtutea funcției, șefii de guvern dețin exercițiul reprezentării statului și în acest exercițiu, sunt recunoscuți ca reprezentanți ai statului și se bucură de imunitate de jurisdicție, în virtutea instrumentelor sau practicilor internaționale ce sunt parte a dreptului internațional cutumiar și constituie surse relevante ale dreptului internațional.

(...)

28. Admițând complexitatea situației deduse soluționării, Colegiul director nu poate ignora faptul că, în plan internațional, s-a reținut că persoanele care pot beneficia de imunitatea *ratione personae* sunt șeful de stat, șeful guvernului și ministrul afacerilor externe. Această abordare este reliefată în cauza privind mandatul de arestare din 11 aprilie 2000, Republica Democratică Congo c. Belgia, 2002, Curtea Internațională de Justiție reafirmând principiul imunității șefului statului cât și a altor înalți funcționari ai statului. Curtea Internațională de Justiție a afirmat: „*în dreptul internațional este ferm stabilit că, la fel ca și agenții diplomatici și consulari, anumiți deținători de funcții de rang înalt într-un stat, precum șeful statului, șeful guvernului și ministrul afacerilor externe, beneficiază de imunitate de jurisdicție în alte state, atât civilă cât și penală*”³ (Curtea Internațională de Justiție, hotărârea din 14.02.2002, para. 51)

29. În această cauză, referindu-se la ministrul afacerilor externe, Curtea internațională de Justiție a precizat că: “*acesta sau aceasta este responsabil/ă de activitățile diplomatice ale*

³Cauza privind mandatul de arestare din 11 aprilie 2000, Republica Democratică Congo c. Belgia, 2002, Curtea Internațională de Justiție, hotărârea din 14.02.2002, para 51.

Guvernului si, în general, acționează în calitate de reprezentant în negocierile internaționale si în reuniunile interguvernamentale (...) Actele sale pot obliga statul reprezentat (...) În plus, Curtea observă că un ministru al afacerilor externe, responsabil de desfășurarea relațiilor statului său cu toate celelalte state, ocupă o funcție de așa natură încât, la fel ca șeful statului sau șeful guvernului, acesta este recunoscut în temeiul dreptului internațional ca reprezentant al statului doar în virtutea funcției sale. Acesta sau aceasta nu trebuie să prezinte scrisori credențiale: dimpotrivă, în general, ministrul este cel care stabilește autoritatea care trebuie conferită agenților diplomatici și contrasemnează scrisorile lor credențiale" (Curtea Internațională de Justiție, hotărârea din 14.02.2002, punctul 53).

30. Colegiul este de opinie că această statuare pornește de la premisa că vocația sau beneficiul imunității revine șefului statului, șefului de guvern și ministrului afacerilor externe în virtutea funcției acestora, cu efecte în planul sau în domeniul de aplicare al dreptului internațional și care determină considerarea imunității.

31. Însăși Curtea Internațională de Justiție a statuat că *"în dreptul internațional este ferm stabilit că, la fel ca și agenții diplomatici și consulari, anumiți deținători de funcții de rang înalt într-un stat, precum șeful statului, șeful guvernului și ministrul afacerilor externe, beneficiază de imunitate de jurisdicție"*. Colegiul reține că prin modul în care Curtea Internațională de Justiție formulează această susținere, trimite la normele dreptului internațional. Ca atare, Curtea statuează asupra analogiei dintre șeful statului, șeful guvernului și ministrul afacerilor externe și agenții diplomatici și consulari, fiind relevante, între altele, Convenția de la Viena cu privire la relațiile diplomatice din 18 aprilie 1961⁴ sau Convenția cu privire la relațiile consulare din 24 aprilie 1963⁵, Convenția cu privire la dreptul tratatelor din 23 mai 1969 etc. Ca atare, mutatis mutandis, în virtutea rolului, a funcției, cât și a atribuțiilor de delegare a autorității de reprezentare a statului altor reprezentanți statali, șefii de stat, șefii de guvern și miniștrii de afaceri externe se bucură de imunitate de jurisdicție *ratione personae* pe tot parcursul ocupării funcției. Aceștia se bucură, așadar de un statut special în plan internațional, iar acest statut se reflectă și în legătură cu imunitatea de jurisdicție a statului străin.

32. Colegiul director nu poate face abstracție de faptul că articolul 31 din Convenția de la Viena cu privire la relațiile diplomatice reglementează atât imunitatea de jurisdicție penală, cât și imunitatea de jurisdicție civilă și administrativă. Imunitatea în materie penală este absolută, aplicându-se atât actelor săvârșite în exercitarea funcțiilor cât și pentru actele private. În mod similar, se observă că Articolul 31 al Convenției nu distinge în mod explicit cu privire la imunitatea penală, civilă și administrativă, astfel încât în considerarea principiului *Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*, se poate interpreta că imunitatea de jurisdicție civilă și administrativă este tot absolută, limitată fiind la excepțiile prevăzute în aliniatul 1 din Articolul 31⁶, limitativ enumerate la lit. a-c din Art. 31, în esență,

⁴ Convenția de la Viena din 19 aprilie 1961, publicată în Buletinul Oficial nr. 89 din 8 iulie 1968.

⁵ Convenția cu privire la relațiile consulare din 24 aprilie 1963, publicată în Buletinul Oficial nr. 10 din 28 ianuarie 1972.

⁶ Art.31: *"...se bucură, de asemenea, de imunitatea de jurisdicție civilă și administrativă a acestuia, dacă nu este vorba: (...)".*

o acțiune reală privind un imobil, o acțiune privind o succesiune, o acțiune privind o activitate profesională sau comercială. Or, elementele de fapt ale speței deduse soluționării, în opinia Colegiului nu conduc la concluzia că se încadrarea în niciuna dintre aceste ipoteze, activitatea vizată în prezenta speță de către partea reclamată, prezentarea unui discurs politic, neputând fi asimilată unei activități comerciale sau profesionale.

33. Corelând aceste aspecte cu statuările în cauza privind mandatul de arestare din 11 aprilie 2000, Republica Democratică Congo c. Belgia, este relevant faptul că în motivarea sa, Curtea Internațională de Justiție a precizat că *"nu poate fi făcută nicio distincție între actele îndeplinite de un ministru al afacerilor externe în calitate „oficială” și cele pretinse că au fost îndeplinite în „calitate privată”*⁷. Așadar, mutatis mutandis, se desprinde, cu claritate ideea că imunitatea de jurisdicție ratiōe persoane în cazul șefului statului, șefului guvernului și ministrului afacerilor externe se aplică atât în privința actelor îndeplinite în calitate oficială cât și a celor îndeplinite în calitate privată. O abordare similară poate fi regăsită în doctrina autohtonă, prin care se argumentează că *"atunci când se află în străinătate, șeful statului beneficiază de toate imunitățile și privilegiile diplomatice" iar "Șeful Guvernului. (...) ca și șeful statului, când se află în străinătate se bucură de toate imunitățile și privilegiile diplomatice."* (Drept internațional public, prof. Univ., p.195, Dreptul internațional aplicabil diplomației publice, prof. univ. dr., Unitatea de învățare nr. 8, p.3)

34. Colegiul este de opinie că se impune a diferenția între situațiile în care CNCD s-a pronunțat cu privire la declarații sau afirmații ale unor persoane, cu cetățenie română, care au ocupat funcții de demnitate publică alese (Președintele României și membrii ai Parlamentului României) și funcții de demnitate publică numite (Primul-ministru, ministru, secretar de stat etc.) și cazul persoanei reclamate, persoana cu cetățenie străină, care ocupă o funcție de demnitate publică numită în Guvernul unui stat străin, în speță cea de Prim-ministru. În jurisprudența sa, CNCD s-a pronunțat cu privire la declarații ale unor persoane care au ocupat funcții de demnitate publică considerate ca având caracter discriminatoriu pe baza criteriului de origine etnică sau națională, cu efectul lezării demnității umane, Președintele României (*între altele, hotărârea CNCD nr. 92 din 23.05.2007, nr. 410 din 17.10. 2011, nr. 117 din 10.02.2014, nr. 443 din 20.05.2020*), membrii ai Parlamentului României (*între altele, hotărârea CNCD nr. 24 din 04.05.2010, nr. 457 din 21.12.2010, nr. 288 din 05.09.2012, nr. 466 din 07.11.2012, nr. 348 din 18.06.2014, nr. 418 din 10.07.2019, nr. 683 din 02.10.2019, nr. 441 din 20.05.2020, nr. 465 din 27.05.2020*), Prim-ministru sau miniștrii (*între altele, hotărârea CNCD nr. 55 din 07.02.2018, nr. 366 din 24.11.2010, nr. 163 in 25.03.2015, nr. 518 din 05.09.2019*).

35. Pe de altă parte, sub aspectul drepturilor procesuale ale petentului se impune a preciza că prevederile legii anti-discriminare referitoare la statutul și procedura în fața CNCD corespund exigențelor constituționale referitoare la jurisdicțiile speciale administrative⁸, astfel cum sunt stabilite de art. 21 alin. (4) din Legea fundamentală⁹. Curtea Constituțională

⁷ Cauza privind mandatul de arestare din 11 aprilie 2000, Republica Democratică Congo c. Belgia, 2002, Curtea Internațională de Justiție, hotărârea din 14.02.2002, para 55.

⁸ Curtea Constituțională, Decizia nr. 749 din 04.11.2015, publicată în Monitorul Oficial al României, nr.50 din 22.01.2016.

⁹ Curtea Constituțională, Decizia nr. 278 din 23.05.2013 publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 450 din 23.07.2013, Decizia nr. 1494 din 10.11.2009, publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 909 din 24.12.2009.

a statuat prin decizia nr. 1011/2007 că reglementarea din Articolul 27 și Articolul 20 al O.G. nr. 137/2000 favorizează accesul la justiție prin posibilitatea acordată „persoanei care se consideră discriminată” de a formula o cerere în justiție cu privire la acordarea de despăgubiri și dreptul la petiționare prin posibilitatea de a sesiza CNCD cu privire la sancționarea discriminării respectiv înlăturarea faptelor discriminatorii și restabilirea situației anterioare discriminării. Curtea Constituțională a clarificat faptul că jurisdicția CNCD nu are caracter *obligatoriu* „întrucât legea nu prevede în sarcina persoanei vătămate *obligăția de a urma o procedură administrativ-jurisdicțională prealabilă sesizării instanței de judecată, ci numai posibilitatea de a opta între cele două căi de valorificare a dreptului*”¹⁰, dispozițiile O.G. nr. 137/2000 acordând posibilitatea celor interesați de a se adresa justiției pentru valorificarea drepturilor lezate prin discriminare¹¹. Mai mult, astfel cum a statuat Înalta Curte de Casație și Justiție, jurisdicția exercitată de CNCD cuprinde elementele definitorii ale procedurii administrativ-jurisdicționale¹², iar *”hotărârea emisă în urma acestei proceduri este motivată, putând fi atacată la instanța de contencios administrativ...”*¹³, cu alte cuvinte este supusă controlului instanțelor judecătorești. Având în vedere ansamblul aceste considerente, Colegiul director urmează a admite excepția de imunitate de jurisdicție invocată (...)

36. Dincolo de admiterea excepției, Colegiul este de opinie că prezentul dosar pune în discuție un conflict de drepturi, în esență, dreptul la libertatea de exprimare și dreptul la protecția împotriva discriminării, pe baza criteriului de origine rasială sau etnică, în strânsă legătură cu protecția demnității umane.

37. La nivelul Uniunii Europene, Directiva Consiliului 2000/43/CE publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L180 din 19 iulie 2000 vizează aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică. Potrivit Articolului 1, *”Scopul prezentei directive este de a stabili un cadru pentru combaterea discriminării pe baza rasei sau originii etnice, în vederea punerii în aplicare în statele membre a principiului egalității de tratament.”* Articolul 2 alin. 3 al Directivei 2000/43/CE dispune că *”Hărțuirea se consideră discriminare în sensul primului alineat, dacă are loc un comportament nedorit legat de rasă sau originea etnică, având drept scop sau efect violarea demnității unei persoane sau crearea unui mediu de intimidare, ostil, degradant, umilitor sau jignitor. În acest context, conceptul de hărțuire se poate defini în concordanță cu legislația și practicile naționale ale statelor membre”*. Potrivit Art. 15, *”Statele membre trebuie să stabilească norme privind sancțiunile care se aplică în cazul încălcării dispozițiilor de drept intern adoptate în aplicarea prezentei directive și să ia toate măsurile necesare pentru a asigura aplicarea acestora. Sancțiunile, care pot cuprinde plata de compensații pentru victimă, trebuie să fie eficiente, proporționale și să descurajeze discriminarea”*. Directiva 2000/43/CE a fost transpusă la nivelul tuturor statelor membre

¹⁰ Curtea Constituțională, Decizia nr. 1.096 din 15 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial nr. 795 din 27 noiembrie 2008. Curtea reiterează constatările din decizia nr. 1.096/2008 în Decizia nr. 1470 din 10 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial nr. 887 din 18.12.2009

¹¹ Curtea Constituțională, Decizia nr. 444 din 31 martie 2009, publicată în Monitorul Oficial nr. 331 din 19.05.2009

¹² Înalta Curte de Casație și Justiție, între altele, Decizia civilă nr. 604 din 5 februarie 2010, Decizia civilă nr. 1939 din 16 aprilie 2010

¹³ Înalta Curte de Casație și Justiție, Decizia civilă nr. 1868 din 25 martie 2021

UE, astfel cum indică Comisia Europeană în rapoartele sale de monitorizare {a se vedea COM(2006) 643 final/2, 15.12.2006, COM(2014) 2 final, 17.01.2014, COM (2021) 139 final, 19.93.3021}.

38. Decizia-Cadru 2008/913/JAI a Consiliului din 28 noiembrie 2008 publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 328/55 în 6.12.2008 se referă la combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului penal. Potrivit Articolului 1 alin. 1, *“Fiecare stat membru ia măsurile necesare pentru a se asigura că faptele menționate în continuare, săvârșite cu intenție, sunt pedepsibile: instigarea publică la violență sau la ură împotriva unui grup de persoane sau a unui membru al unui astfel de grup definit pe criterii de rasă, culoare, religie, descendență sau origine națională sau etnică; ...”*. Potrivit Articolului 3 alin. 1 și 2, *“Fiecare stat membru ia măsurile necesare pentru a se asigura că faptele menționate la articolele 1 și 2 sunt pedepsibile cu sancțiuni penale efective, proporționale și cu efect de descurajare. Fiecare stat membru ia măsurile necesare pentru a se asigura că faptele menționate la articolul 1 sunt pedepsibile cu sancțiuni penale, maximul pedepsei fiind cel puțin închisoarea de la unu până la trei ani”*. Potrivit Articolului 7 alin. 2, *“Prezenta decizie-cadru nu are efectul de a impune statelor membre să ia măsuri în contradicție cu principiile fundamentale privind libertatea de asociere și libertatea de exprimare, în special libertatea presei și libertatea de exprimare în alte mijloace de informare în masă, astfel cum rezultă din tradițiile constituționale sau din normele care reglementează drepturile, responsabilitățile și garanțiile procedurale ale presei și ale celorlalte mijloace de informare atunci când aceste norme se referă la stabilirea sau limitarea răspunderii.”* Comisia Europeană a monitorizat transpunerea Deciziei Cadru la nivelul Statelor membre din anul 2014 și continuă să urmărească procesul de corectă transpunere și implementare la nivelul Uniunii Europene (a se vedea COM(2014) 27 final, 27.01.2014 și COM (2020) 565 final, 18.09.2020).

39. Colegiul director reține că, în esență, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirii personale. Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include *„nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică”*. (CEDO, între altele, *Lingens vs. Austria, Oberschlick vs. Austria, Sunday Times vs. U.K., Observer și Guardian vs. U.K., Castells vs. Spania, Thorgeirson vs. Islanda, Jersild vs. Danemarca, Goodwin vs. U.K., De Haes și Gijels vs. Belgia, Dalban vs. România*).

40. În aceeași ordine de idei, Curtea Europeană a precizat că *“limitele criticii acceptabile sunt mai largi cu privire la politicieni decât în raport cu indivizii obișnuiți. Spre deosebire de cei din urmă, politicienii trebuie să accepte în mod inevitabil și conștient verificarea strictă a fiecărui cuvânt și faptă atât din partea ziariștilor cât și a marelui public și, în consecință, trebuie să dovedească un grad mai mare de toleranță, îndeosebi atunci când ei înșiși fac afirmații publice susceptibile de a fi criticate. Politicianul este și el îndreptățit la protecția reputației sale, chiar și atunci când acționează în calitate oficială, dar cerința acestei*

protecții trebuie cântărită în raport cu interesul dezbaterii libere a chestiunilor politice”. (CEDO, *Oberschlick vs. Austria*).

41. Colegiul director subliniază, în egală măsură, că exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități, fiind legitim a se impune obligația de a se evita pe cât posibil folosirea expresiilor care, în mod gratuit, ofensează, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile altor persoane, care nu contribuie la nicio formă de dezbateră publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane (CEDO, *Otto-Preminger Institute v Austria*; *Wingrove v UK*). Toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (*spre exemplu CEDO, Jersild vs. Danemarca, 1994, Gunduz v Turcia, 2003,, Erkaban v Turcia 2006, Savva Terentyev v Rusia, 2018*)

42. Curtea Europeană a subliniat în mod constant importanța libertății de exprimare pentru politicieni, membrii ai Parlamentului (*Karácsony și alții împotriva Ungariei, 2016*). În același timp, a acceptat că poate fi justificată impunerea unor sancțiuni penale chiar grave jurnaliștilor sau politicienilor în cazuri de discursuri de incitare la ură sau incitare la violență (*Cumpănă și Mazăre contra României, 2004; Otegi Mondragon împotriva Spaniei, 2011; Atamanchuk împotriva Rusiei, 2020*) și a considerat că declarațiile făcute de parlamentari beneficiază de o protecție minimă, în cazul în care conținutul declarațiilor este în contradicție cu valorile democratice ale sistemului convenției, deoarece exercitarea libertății de exprimare, chiar și în parlament, poartă cu sine *”îndatoririle și responsabilitățile”* menționate la articolul 10 § 2 din Convenție (*Pastors împotriva Germaniei, 2019*). Așadar, este esențial pentru politicieni ca atunci când se exprimă în public să evite comentarii care pot răspândi, și conduce la creșterea intoleranței (CEDO, *Feret v Belgia, 2009*)

43. Potrivit art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale: *„Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională și socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație”*. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că incitarea la discriminare este o formă de incitare la intoleranță, care, împreună cu incitarea la violență și ură, este una dintre limitele care nu ar trebui niciodată depășite în exercitarea libertății de exprimare (*Baldassi and Others v. France, 2020*).

44. În analiza necesității unei interferențe *“necesare într-o societate democratică”* în exercițiul dreptului la libertate de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că se impune a analiza natura afirmațiilor (*Peringek v Elveția, 2015*) și contextul afirmațiilor (*Savva Terentyev v Rusia, 2018*). Cu privire la natura sau conținutul afirmațiilor sau declarațiilor, CEDO a considerat că: se bucură de protecție exprimările cu privire la chestiuni de interes public, în schimb, exprimările care promovează sau justifică, ura, xenofobia sau alte forme de intoleranță nu pot justifica o protecție a Convenției (*Peringek v Elveția, 2015*); remarcile care aduc un afront valorilor Convenției precum justiția, toleranța, nediscriminarea pot fi înlăturate de la protecția Articolului 10 în virtutea Articolului 17 (*Seurot v. Franța, 2004; MBala MBala v. Franța, 2015, Ibragim Ibragimov and Others v.*

Russia, Pavel Ivanov v. Russia, 2007); factori contextuali pot viza împrejurări politice tensionate sau context social tensionat, natura justificativă a actelor de violență, de ură sau intoleranță, capacitatea declarațiilor de a genera consecințe prejudiciante.

45. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a examinat atât conținutul cât și contextul mai larg al declarațiilor precum percepția cu privire la justificarea directă sau indirectă a intoleranței sau urii, al unor declarații publice cu conotații negative împotriva unor grupuri etnice de persoane (romi sau evrei) ce pot fi identificate ca aducând atingere dreptului la viață privată a unor persoane în contextul Articolului 8 (*Aksu v. Turkey, 2012, Budinova and Chaprazov v. Bulgaria, 2021, Behar and Gutman v. Bulgaria, 2021*), declarații publice care aduc atingere demnității personale (*Atamanchuk v. Rusia, 2020*), declarații negative împotriva unor grupuri etnice (*Seurot v. Franța 2004, Soulas and Others v Franța 2008, Le Pen v Franța, 2010*), declarații negative generalizate privind non-europenii și, în particular, imigranți musulmani (*Norwood v. the United Kingdom, 2004*) privind declarații care instituie o legătură între musulmani și atacuri teroriste; (*Feret v Belgia, 2009*) declarații privind comunități de persoane imigrante non-europene, declarații care exprimă un naționalism agresiv și etnocentrism (*Balsyte-Lideikiene v. Lituania, 2008*).

46. Curtea Europeana a stabilit criterii de analiză cu privire la declarații publice vizând anumite grupuri de persoane pe considerente de origine rasială sau etnică, de natură a atinge un prag astfel încât să se stabilească dacă aduc atingere dreptului la „viața privată” a membrilor acestuia, în sensul Articolului 8 al Convenției. (*CEDO, Budinova and Chaprazov v. Bulgaria, 2021, Behar and Gutman v. Bulgaria, 2021*). Aceste criterii nu sunt exhaustive și nu se limitează, însă au în vedere, spre exemplu:

(a) caracteristicile grupului vizat (de exemplu, dimensiunea acestuia, gradul său de omogenitate, particularitatea sa, vulnerabilitatea sau istoricul de stigmatizare și poziția sa față de societate în ansamblu),

(b) conținutul precis al afirmațiilor negative cu privire la grup (în special, gradul în care acestea ar putea transmite stereotipuri negative despre grup în ansamblu și conținutul specific al acelor stereotipuri)

(c) forma și contextul în care au fost făcute declarațiile, efectul asupra publicului (care poate depinde de locul și modul în care au fost făcute), poziția și statutul autorului lor și măsura în care ar putea fi considerat ca declarațiile vizate au afectat un aspect central al identității și demnității grupului.

47. Curtea Europeană a clarificat faptul că *“nu se poate spune că unul dintre acei factori are invariabil prioritate; interacțiunea dintre toate acestea conduce la concluzia finală (...) și dacă articolul 8 este astfel aplicabil. Contextul general al fiecărui caz - în special climatul social și politic predominant la momentul în care au fost făcute declarațiile - poate fi, de asemenea, un aspect important”* (*CEDO, Budinova and Chaprazov v. Bulgaria, 2021, para. 63, Behar and Gutman v. Bulgaria, 2021, para 67.*)

48. Colegiul director este de opinie, că la prima vedere, discursul părții reclamate poate fi considerat ca intrând în sfera de aplicare a *“chestiunilor care afectează viața comunității”*, cu alte cuvinte, a unor subiecte de interes public. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că interesul public nu se rezumă la chestiunile politice, ci le include și pe cele sociale sau de alt gen care privesc comunitatea. *„Nu există nici un precedent juridic pentru*

a distinge...între discuția politică și discuția asupra altor subiecte de interes public”(CEDO, cauza Thorgeirson vs. Islanda, 1992).

49. În ciuda faptului că discursul vizat pune în discuție diverse chestiuni de interes public, unele exprimări, precum cele care fac obiectul dosarului par a se fundamenta pe concepte care promovează sau justifică o politică de separare pe criterii, mai degrabă, în legătură cu originea rasială, ce pot fi puse în contrapondere a valorilor legate de toleranță, oportunități de șanse egale, nediscriminare și egalitate. Or, așa cum se arată în preambulul Directivei 2000/43/CE, *”Uniunea Europeană respinge teoriile care încearcă să stabilească existența unor rase umane separate” (punctul 6)*. De asemenea, astfel cum se subliniază în preambulul Deciziei Cadru 2008/913/JHA, *”Rasismul și xenofobia constituie amenințări la adresa grupurilor de persoane care sunt subiectul unui asemenea comportament” (pct. 5)*.

50. În acest cadru este relevant a analiza declarațiile într-un context mult mai amplu, atât din punct de vedere politic cât și social în planul relațiilor, interacțiunilor și manifestărilor din statul de proveniență al părții reclamate pentru a stabili dacă acestea au loc pe fondul unui context social, cultural, sau politic tensionat (a se vedea para 42 referințele la jurisprudența CEDO), este necesar a analiza dacă declarațiile, în împrejurările în care au fost realizate precum și în plan mai larg, au putut fi percepute ca un mesaj generator de intoleranță sau de justificare a intoleranței sau de generare respectiv de justificare a unor sentimente de ură, sau dacă maniera în care au fost realizate aceste declarații au condus în mod direct sau indirect la consecințe negative, între altele, la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant, de natura a aduce atingere demnității umane a unor grupuri de persoane pe baza originii rasiale sau etnice (a se vedea para 43 referințele la jurisprudența CEDO).

51. În egală măsură este relevant faptul că, deși discursul evidențiază grupuri care sunt indicate generic ca fiind *”cele din afara Europei”*, totuși, acesta este de natură a conduce la ideea ca este vorba de grupuri omogene, aflate într-o situație diferită de majoritatea populației din interiorul Europei. Percepția publică poate fi ușor îndreptată chiar și implicit, înspre grupuri care sunt expuse unor vulnerabilități istorice, stigmatizării sau unei poziții extrem de precare, între alții, imigranții, azilanții, persoanele care provin din zone de conflict, apatrizi, refugiați dar și alte categorii de persoane care provin din afara continentului european și se diferențiază prin origine națională, socială, etnică, culturală, culoarea pielii, trăsături fizice, religie sau convingeri etc. Conotațiile negative bazate pe generalizări sau supra generalizări împotriva unor grupuri diferite prin origine rasială pot fi deduse din ideea de neamestec, respectiv de segregare, ceea ce poate avea ca efect atingerea adusă unui aspect esențial al identității și demnității acestor grupuri de persoane. (a se vedea para 44 referințele la jurisprudența CEDO).

52. În acest context, Colegiul director consideră că se impune a condamna public declarațiile în speță ale părții reclamate, care au fost de natură a crea o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare la adresa unor categorii de persoane pe criteriul de rasă și naționalitate, putând fi asimilate unui discurs de ură. Colegiul director este de opinie că se impune comunicarea hotărârii CNCD și a dosarului cauzei, către autoritățile competente din Ungaria, în vederea analizării faptelor imputate și a dispunerii măsurilor care se impun, după caz, în speță instituțiilor competente în domeniu din statul vecin.>>

76. În ceea ce privește capătul de cerere referitor la afirmațiile făcute de către deputatul, în data de 17.08.2022, în cadrul emisiunii „Politica Zilei” de pe postul

național B1TV, Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării reține spre analiză caracterul potențial discriminatoriu al afirmațiilor părții reclamate.

77. Colegiul director reține în analiza sa criteriul rasă ca și criteriu de discriminare, având în vedere argumentele prezentate mai jos.

78. Având în vedere natura cauzei, Colegiul director se raportează și la **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale** (cunoscută în general sub denumirea de Convenția europeană a drepturilor omului), ratificată de România prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, care prevede în art.10 că: *"orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare"* și precizează în mod expres limitele acestui drept în alineatul 2 al aceluiași articol: *"exercitarea acestor libertăți {n.n. libertatea de exprimare, de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei} ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru (...) protecția reputației sau a drepturilor altora."*; **ca urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut.**

79. În mod evident, orice sancționare a limbajului discriminator, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare. Privind legalitatea restrângerii libertății de exprimare, situația din România este cât se poate de clară. Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale promovează respectarea dreptului la demnitate; de asemenea, există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 15 al Ordonanței de Guvern nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu sancțiuni evidente.

80. În cazul afirmațiilor părții reclamate Colegiul director constată incidența art. 15 al O.G. nr. 137/2000, republicată, afirmațiile putând fi catalogate ca un comportament manifestat în public (în cadrul unei emisiuni TV), care, prin mesajul transmis, este de natură să instige la ură față de un grup de persoane pe criteriul rasă, lezând dreptul la demnitate al acestora.

81. În continuare, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la afirmațiile/declarațiile părții reclamate. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

82. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie:

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică
- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, Convenția europeană a drepturilor omului, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

83. Ingerința să fie prevăzută de lege

83.1. Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborate cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciam că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

83.2. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, afirmațiile - obiect al prezentei analize, ar trebui să întrunească următoarele elemente:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură rasială sau națională,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de o caracteristică protejată de lege a acestora - astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

83.3. Distincția între cele două categorii de fapte este fundamentală, fiind de subliniat că: dacă propaganda naționalist-șovină ori instigarea la ură rasială sau națională presupune intenția, cea de a doua categorie de fapte prohibite de articolul sus citat nu presupune demonstrarea intenției autorului, concluzie ce rezultă explicit din formularea textului normativ “*comportamentul care are ca scop sau vizează(...)*”

84. Ingerința să urmărească un scop legitim

84.1. Raportat la scopul legitim urmărit, prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, indiferent de etnia acestora. Protecția demnității unei persoane aparținând unui grup minoritar constituie un scop legitim într-o societate democratică.

84.2. Ca urmare, în speța de față Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

85. Necesitatea ingerinței

85.1. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.

85.2. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („*pressing social need*”). Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (*Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.*) În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „*margin de apreciere*” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de

apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi *Handyside v. United Kingdom* par. 48 și par. 49).

86. Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare. În scopul de a determina dacă respectivele afirmații - obiect al prezentei sesizări, constituie incitare la ură pe criteriul de apartenență etnică, Colegiul director va examina: obiectivul urmărit de partea reclamată, contextul în care a avut loc, conținutul comentariilor, locul în care au fost făcute declarațiile, persoana/funcția autorului declarației.

87. Obiectivul urmărit de reclamat.

87.1. Obiectivul urmărit este important: a dorit partea reclamată să disemineze opinii legate de rasă ori a urmărit doar informarea publicului cu privire la poziția acestuia privind un subiect de interes public (vezi cauza *Jersild c. Danemarca*)? La acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina, acest aspect neavând relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

87.2. În speța de față, Colegiul director constată că partea reclamată a emis public un mesaj privind subiectul discursului premierului Ungariei, mai exact migrația în Europa. Subiectul este unul de interes public. Temporal vorbind, având în vedere că discursul lui din data de 23.07.2022 a stârnit o dezbatere internațională, este evident că ziarista a abordat subiectul ca o temă de actualitate la momentul respectiv, fiind un mesaj de interes public.

87.3. Partea reclamată a abordat subiectul migrației din perspectiva unui politician român, fiind invitat la emisiunea televizată în calitate de deputat.

87.4. Colegiul director constată că din afirmațiile publice ale părții reclamate reiese faptul că acesta se poziționează ca fiind de aceeași părere cu, care, în cadrul discursului¹⁴ său ținut în data de 23.07.2022 în stațiunea balneară românească Băile Tușnad, s-a pronunțat public împotriva "amestecului de rase". Este evident că partea reclamată are reprezentarea afirmațiilor sale, având în vedere amploarea internațională a discuțiilor privind natura discursului premierului Ungariei.

88. Contextul în care au avut loc

88.1. Colegiul director constată că afirmațiile care reprezintă obiectul analizei au fost făcute în data de 17.08.2022 în cadrul emisiunii „Politica Zilei” de pe postul national B1TV, moderată de către ziarista Ioana Constantin.

¹⁴ Există aici un șiretlic ideologic despre care merită să vorbim și să acordăm atenție într-un astfel de mediu multi-etnic. Stânga internaționalistă are un șiretlic, un șiretlic ideologic: pretenția, pretenția lor, că Europa este în mod inerent o Europă de rasă mixtă. Este o orbire istorică și semantică deoarece confundă lucruri diferite.

Există o lume în care popoarele europene sunt amestecate cu oameni din afara Europei. Aceasta este o lume de rasă mixtă. Iar noi suntem noi, adică oamenii din Europa se amestecă unii cu alții: se mută, își iau locuri de muncă, se mută. Astfel, de exemplu, în Bazinul Carpatic, nu suntem de rasă mixtă, ci pur și simplu suntem un amestec de popoare care trăiesc în propriile noastre patrii europene. Iar atunci când stelele sunt potrivite și vremurile sunt bune, aceste popoare se contopesc într-un fel de sos ungaro-panonic, creând o nouă cultură europeană proprie. Pentru asta am luptat întotdeauna.

Suntem dispuși să ne amestecăm unii cu alții, dar nu vrem să devenim o rasă mixtă, motiv pentru care am luptat la Nándorfehérvár (sec. XVI) de aceea i-am oprit pe turci la Viena și, dacă nu mă înșel, de aceea francezii i-au oprit pe arabi la Poitiers în trecut.

88.2. Reținem că este mai mult decât evident că fapta a fost săvârșită în public, astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000.

89. Conținutul afirmațiilor

89.1. Afirmațiile care formează obiectul prezentei analize au următorul conținut:

- „După cunoștințele mele, nu s-a discutat acest lucru în coalitie și eu cred, personal, că nici nu-și prea are locul”.
- „Eu nu consider deplasat. A fost o umflare artificială și o neînțelegere (...).”
- “Nu a fost nimic despre rasism, eu am fost acolo și am ascultat.”
- „Dar cum să nu? Dar cum să nu? Pentru că a fost vorba despre o realitate care este în teritoriul nostru, a fost vorba despre amestecarea culturilor. A fost vorba despre bazinul carpatic, unde de secole diferite comunități creștine se amestecă și trăiesc împărțind același teritoriu. La asta s-a referit domnul premier al Ungariei, că în această regiune noi dorim – și cred că aici nu o să avem o temă de discordie cu nimeni din aceste comunități – noi dorim să nu fim amestecați cu alte culturi care nu sunt pe aceleași”
- „Este vorba despre migrația ilegală, care a pornit în mare vâlvă din anul 2015, în primul rând, care nu este în aceleași principii și valori și reguli care s-au stabilit în cadrul Uniunii Europene”
- “România a avut noroc din acest punct de vedere (n.n. al imigrației ilegale)”
- „(n.n. afirmațiile lui de la Tușnad) nu au fost rasiste”
- „Eu am spus că din punctul meu de vedere nu a fost un discurs rasist.”; „De vreme ce nu consider că a fost rasist și nociv, nu am de ce să mă disociezi.”
- „da, cu acest amestec suntem de acord (n.n. a culturilor din transilvania)”
- „Nu este nazism.”
- „Ați înțeles foarte greșit chestia asta.”
- „A fost vorba și a fost foarte ciudat pentru mine că am citit în toată presa internațională o traducere foarte eronată a aceluși text. Dl a spus că în bazinul carpatic trăim de secole și ne amestecăm (cu vizite, cu muncă, cu lucru, cu toate) comunități care trăiesc aici și cu acest amestec suntem de acord pentru că este o realitate de secole. Nu suntem de acord ca această cultură la care, la toate comunitățile, are la bază creștinismul și este o cultură care s-a format și a evoluat de secole, compensându-se una cu alta și așa trăim bine în această zonă. Și nu suntem de acord ca să se impună cu amestecare cu o altă cultură, în afara culturii europene. Asta este simplu.”

89.2. După cum s-a arătat anterior, Colegiul director constată că, în interviul televizat din data de 17.08.2022, deputatul a susținut că nu se disociază de discursul premierului Ungariei, pe care nu îl consideră rasist și că nu este de acord cu amestecul culturilor în România, referindu-se la amestecul culturii creștine cu alte culturi, necreștine. Ca urmare, Colegiul director respinge ca fiind nefondate apărările formulate de către partea reclamată, prin care a susținut că de fapt a vorbit despre *“impunerea amestecării culturilor, deci despre o problemă a suveranității statelor din regiune și despre dreptul de decizie a fiecărei națiuni în legătură cu viața socială proprie”*, întrucât din analiza afirmațiilor părții reclamate rezultă că foarte clar un

mesaj de negativ pe criteriu de rasă, față de acei indivizi care migrează în România și care, fiind născuți în alte culturi, nu au aceleași principii și valori existente în Uniunea Europeană.

89.3. Colegiul director ia act de faptul că prin dispozitivul Hotărârii nr. 683/2022 Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării condamnă public declarațiile premierului Ungariei din data de 23.07.2022, pe care le califică ca fiind discurs de ură, constatând că prin mesajul transmis s-a creat o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare la adresa unor categorii de persoane pe criteriul de naționalitate și rasă. De asemenea, observă faptul că președinții grupurilor politice din România din Parlamentul European au condamnat afirmațiile rasiste ale premierului Ungariei, Viktor Orbán, printr-o declarație comună¹⁵, declarație în care se transmite fără echivoc că respectivele afirmații sunt inacceptabile și reprezintă o încălcare și un atac la adresa a valorilor europene.

89.4. Având în vedere că afirmațiile publice ale părții reclamate sunt în sensul îmbrățișării valorilor exprimate în discursul premierului Ungariei, Colegiul director constată că, deși subiectul față de care s-a exprimat partea reclamată este unul de interes public, totuși s-a depășit sfera caracterului informativ (care prezintă interes pentru opinia publică), mesajul transmis reprezentând un discurs instigator la ură care nu se încadrează în limitele libertății de exprimare, având un caracter denigrator care aduce atingere demnității tuturor persoanelor care aparțin unor grupuri etnice "necreștine".

89.5. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, tratamentul "degradant" este tratamentul care a cauzat victimelor sentimente de teama, de neliniște și de inferioritate, de natură a le umili și a le *injos* (a se vedea, în acest sens, *Kudla împotriva Poloniei [MC], Cererea nr. 30.210/96, paragraful 92, ECHR 2000-XI*). În hotărârea sa din 9 octombrie 2001 în *cauza C-377/98, Țările de Jos/Parlamentul European și Consiliul, Rec. 2001, p. I-7079, punctele 70-77*, Curtea de Justiție a confirmat faptul că dreptul fundamental la demnitatea umană face parte din dreptul Uniunii; din hotărâre reiese, în

¹⁵

"Noi, liderii grupurilor politice din PE, condamnăm cu putere recenta declarație deschis rasistă a prim-ministrului despre faptul că nu dorește ca (europenii) să devină 'popoare cu rasă mixtă'. Astfel de declarații inacceptabile, care reprezintă în mod clar o încălcare a valorilor noastre, prevăzute și în tratatele UE, nu-și au locul în societățile noastre" (...) "Regretăm, de asemenea, profund, persistența în apărarea acestor declarații de neiertat a prim-ministrului cu alte ocazii. Rasismul și discriminarea, în toate formele, trebuie condamnate fără echivoc și combătute eficient la toate nivelurile." (...) "Facem apel la Comisie și Consiliu să condamne urgent această declarație în termenii cei mai puternici. De asemenea, reiterăm apelurile PE la Consiliul UE de a emite în cele din urmă recomandările sale către Ungaria în cadrul procedurii de la articolul 7 al Tratatului Uniunii Europene, abordând de asemenea noile evoluții care afectează statul de drept, democrația și drepturile fundamentale, și să stabilească faptul că există un risc clar de încălcare de către Ungaria a valorilor la care se face trimitere în articolul 2." (...) "Îndemnăm Comisia să trateze cu prioritate procedurile de infringement în derulare pentru încălcarea de către Ungaria a reglementărilor UE care interzic rasismul și discriminarea și să utilizeze pe deplin instrumentele la dispoziția sa pentru a aborda încălcările valorilor prevăzute la articolul 2. De asemenea, salutăm decizia Comisiei de a declanșa mecanismul de condiționare a fondurilor UE de respectarea statului de drept împotriva Ungariei și așteptăm pașii următori în această procedură, după a doua scrisoare trimisă pe 20 iulie. Ne reiterăm apelul la Comisie de a se abține să aprobe Planul Național de Redresare și Reziliență a Ungariei până la îndeplinirea tuturor criteriilor relevante." (...) "Ne folosim de această oportunitate pentru a reitera că nu este loc pentru rasism, discriminare și incitare la ură în societățile noastre. Facem apel la noi acțiuni ale guvernelor UE și la nivel comunitar, inclusiv împotriva normalizării tot mai mari a rasismului și xenofobiei, și subliniem necesitatea unui mecanism de monitorizare și tragere la răspundere pentru a asigura aplicarea eficientă a legislației și politicilor antirasism ale UE"

special, faptul că nu se poate face uz de niciunul dintre drepturile înscrise în această carte pentru a aduce atingere demnității altei persoane și că demnitatea persoanei face parte din substanța drepturilor înscrise în această carte. Carta trebuie, prin urmare, respectată, chiar în cazul restrângerii unui drept.

90. Fără a face vorbire despre migrația ilegală a străinilor în România, cu privire la cetățenii străini Colegiul director observă că ECRI (Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței - înființată de Consiliul Europei) arată în RAPORTUL ECRI PRIVIND ROMÂNIA¹⁶ (al cincilea ciclu de monitorizare - adoptat pe 3 aprilie 2019, pag. 30), faptul că *“Deși România este o țară afectată serios de migrația către exterior, ea continuă să fie și o țară de tranzit și de destinație pentru migrații și persoanele care au nevoie de protecție internațională. Conform informațiilor furnizate de UNHCR, între 2008 și martie 2018, un total de 18.434 persoane au cerut azil în România. Între 2012 și 2018, 4.773 persoane au beneficiat de protecție internațională (statut de refugiat și protecție subsidiară). Persoanelor cărora li s-a acordat statut de refugiat sau protecție subsidiară au dreptul la muncă, cât și acces la îngrijire medicală, educație și locuințe sociale, în aceeași măsură ca și cetățenii români.”*

91. În continuare, Colegiul director observă faptul că pentru anul 2022, pentru a acoperi deficitul de forță de muncă înregistrat în domenii precum cel al construcțiilor de clădiri, de drumuri, în restaurante, transporturi rutiere, hoteluri, panificație etc., Ministerul Muncii¹⁷ a propus un contingent de 100.000 de lucrători străini nou admiși pe piață, fiind adoptată Hotărârea de Guvern nr.132/27.01.2022 privind stabilirea contingentului de lucrători străini nou-admiși pe piața forței de muncă în anul 2022 (M.O. nr. 90/28.01.2022). Potrivit unei analize¹⁸ realizate de către site-ul cursdeguvernare.ro, având ca surse declarate datele centralizate de Inspekția Muncii (la solicitarea CursDeGuvernare), *“La jumătatea acestui an (2022), în România erau angajați oficial 84.936 de salariați străini, din 178 de țări, de aproape două ori mai mulți decât în iunie 2019, o consecință a deficitelor de pe piața muncii de la nivel local, care a forțat mediul privat să caute personal în afara granițelor țării, în special în Asia. (...) În ultimii patru ani se observă o creștere substanțială a lucrătorilor din afara UE. Dacă în iunie 2019, ponderea acestora în totalul angajaților străini era de circa 64,5%, aceasta a ajuns la 82,8% la jumătatea acestui an. (...) Totodată, la nivelul lunii iunie, în România erau angajați 6.110 ucraineni, de aproape trei ori mai mulți decât în vara anului trecut, spre exemplu, înaintea invaziei ruse.”*

92. Ca urmare a celor de mai sus, Colegiul director reține faptul că în România trăiesc și muncesc un număr semnificativ de persoane provenite din alte culturi decât cea creștină sau care fac parte din rase precum rasa mongoloidă sau rasa negroidă și că pe teritoriul României, țară membră a Uniunii Europene, se aplică valorile și principiile Uniunii Europene, precum promovarea păcii și a securității și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

93. Rolul în societate a persoanei - autor al afirmațiilor. Din perspectiva analizei limitelor libertății de exprimare sunt luate în considerare și elemente legate de calitatea

¹⁶ <https://rm.coe.int/fifth-report-on-romania-romanian-translation-/168094c9e7>

¹⁷ [100.000 de lucrători străini nou-admiși pe piața forței de muncă, contingentul propus pentru anul 2022, 4 noiembrie 2021 \(mmuncii.ro\)](#)

¹⁸ [Analiză / Angajații străini din România - o evoluție pe ultimii ani: câți, de unde, în ce domenii \(cursdeguvernare.ro\)](#)

specifică pe care o poate avea autorul mesajului analizat (ziarist, politician, membru al opoziției, funcționar public, etc) sau persoana lezată (politician, funcționar public, magistrat, persoană privată, grup parlamentar, etc) precum și mijlocul prin care a fost difuzat mesajul (presa scrisă, televiziune, radio, mediu online etc.).

93.1. În acest punct este necesar să reiterăm faptul că, astfel cum rezultă din reglementările internaționale și din prevederile constituționale din România, caracterul inviolabil al libertății de exprimare afirmă statutul de drept aprioric, indiscutabil și nenegociabil al persoanei, căruia nimeni și nimic nu trebuie să-i aducă atingere. Inviolabilitatea nu exclude, ci chiar le presupune, o serie de „îndatoriri și responsabilități” ale persoanei care își exercită libertatea de exprimare, precum și anumite limite ale exercitării dreptului, în numele interesului public, comun ori particular. Exercițarea libertății de exprimare, ca și a altor drepturi fundamentale, trebuie făcută cu bună-credință și în raport de interesul public și de drepturile celorlalți.

93.2. În speța de față, partea reclamată este persoană publică, politician, deputat al României. Ca urmare a acestei calități, reclamatul este formator de opinie și prin comportamentul său influențează atitudinea alegătorilor săi sau a cetățenor români în general. Libertatea de exprimare este prețioasă pentru orice persoană, dar în mod deosebit are un caracter indispensabil pentru persoanele alese în funcții de demnitate publică, pentru partidele politice și pentru membrii acestora, deoarece ei reprezintă pe cei care le dau votul, răspund preocupărilor acestora și le apără interesele (a se vedea *Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, comentată și adnotată, VOI. I, pag. 750, pct. 66*).

93.4. În ceea ce privește persoanele care îndeplinesc funcții de demnitate publică, în jurisprudența sa Colegiul director atrage atenția asupra faptului că statutul constituțional al acestor funcții și rolul acestor persoane în cadrul democrației constituționale îi obligă să își aleagă forme adecvate de exprimare, astfel încât prin declarațiile publice să evite mesajele sau comentariile interpretabile, care pot răspândi și conduce la creșterea intoleranței; de asemenea, Colegiul director recomandă ca formatorii de opinie să manifeste o rigoare potrivită în exprimare.

93.5. Colegiul director constată că afirmațiile emise de reclamat în declarația sa nu sunt de natură să contribuie la o dezbatere publică constructivă care să genereze un progres, ci răspândesc, instigă, promovează sau justifică ura sau ostilitatea față de un anumit grup pe criteriu de rasă, iar discursul de incitare la ură este periculos întrucât contribuie la un climat din ce în ce mai intolerant față de anumite grupuri.

93.6. Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI), înființată de Consiliul Europei, în RAPORTUL ECRI PRIVIND ROMÂNIA¹⁹ (al cincilea ciclu de monitorizare - Adoptat pe 3 aprilie 2019, pag. 15), cu privire la discursul politic și alte forme de discurs public, menționează că în ultimul său raport (§ 96) ECRI a recomandat tuturor partidelor politice să ia o atitudine fermă împotriva oricăror forme de discriminare rasială și să transmită un mesaj politic clar în favoarea diversității și pluralismului.

¹⁹ <https://rm.coe.int/fifth-report-on-romania-romanian-translation-/168094c9e7>

93.7. Colegiul director se raportează la statuările Curții Europene a Drepturilor Omului, potrivit cărora *“limitele criticii acceptabile sunt mai largi cu privire la politicieni decât în raport cu indivizii obișnuiți. Spre deosebire de cei din urmă, politicienii trebuie să accepte în mod inevitabil și conștient verificarea strictă a fiecărui cuvânt și fapta, atât din partea jurnaliștilor, cât și a marelui public, și, în consecință, trebuie să dovedească un grad mai mare de toleranță. Indubitabil, articolul 10 paragraful 2 conferă reputației altora - cu alte cuvinte, tuturor persoanelor - dreptul de a fi protejată, iar această protecție include și politicienii, chiar și atunci când aceștia nu acționează în nume propriu; dar, în astfel de cazuri, cerințele acestei protecții trebuie cântărite cu interesele dezbaterei libere a chestiunilor politice.”* (CEDO, cauza *Lingens vs. Austria*).

93.8. Colegiul director concluzionează că afirmațiile supuse prezentei analize, în conformitate cu cazuistica CEDO, nu sunt protejate de dreptul la liberă exprimare. Trebuie reținut faptul că în niciun caz soluționat de CEDO privind afirmații cu caracter rasist nu s-a acordat prioritate dreptului la libera exprimare.

94. Totodată, Colegiul director a ținut cont de următoarele:

— exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități, este nevoie de impunerea obligației de a evita expresii care, în mod gratuit, ofensează alții, reprezentând o ingerință în drepturile altora, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane (pct. 27 lit. c) - modul în care s-a referit reclamatul la migranți ofensează în mod gratuit, nu contribuie la o dezbatere publică civilizată;

— îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni (pct. 27 lit. e) — au fost create situații de conflict în România și nu numai (a se vedea cazul Ditrău) în jurul migrantilor;

— toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță (pct. 27 lit. f) — afirmațiile reclamatului promovează ura bazată pe intoleranță;

— atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de *Convenție*, și anume toleranța, pacea socială și nediscriminarea (pct. 27 lit. j) — reclamatul s-a poziționat împotriva migrației unor grupuri religioase și etnice în România;

— se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă (pct. 27 lit. k) — este nevoie publică urgentă de a sancționa restrângerea libertății de exprimare pentru a proteja grupurile vulnerabile de incitări la intoleranță;

— limitarea libertății de exprimare pentru un politician sau pentru un parlamentar solicită o analiză mai temeinică, însă libertatea discursului politic nu este absolută prin natura sa (pct. 27 lit. n și o) — în comparație cu cazuistica CEDO în domeniu, constatarea unei fapte contravenționale este una mai puțin limitativă.

95. În cauza *NORWOOD împotriva REGATULUI UNIT*, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004 — în care aplicantul, lider regional al Partidului Național Britanic, a pus în fereastra propriei locuințe de la parter un afiș cu poza turnurilor gemene în flăcări având următorul

text: „*Afară cu islamul din Marea Britanie — Protejați poporul britanic*”; poliția a îndepărtat afișul, iar aplicantul a fost sancționat cu amendă penală pentru insultă la adresa persoanelor musulmane — CEDO a arătat că mesajul în cauză nu se bucură de protecția art. 10 al Convenției.

96. În cauza **SEUROT împotriva FRANȚEI**, nr. 57383/00, 18 mai 2004 — în care aplicantul, profesor de istorie și geografie, a publicat un articol într-o revistă școlară destinată elevilor și părinților, în care a prezentat imigrația „*hoardelor de musulmani*” ca un pericol, aplicantul fiind condamnat la amendă penală, cu desfacerea contractului de muncă — CEDO a constatat că articolul poartă un mesaj cu caracter rasist, prin urmare măsura sancționării a fost necesară într-o societate democratică.

97. În cauza **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, nr. 8348/78 și nr. 8406/78, 11 octombrie 1979 — în care primul aplicant, președintele unui partid politic a fost condamnat la două săptămâni de închisoare pentru împărțirea unor broșuri care a considerat că: „*Adevărul este că marea parte a populației de mult timp s-a săturat de prezența a sutelor de mii de surinamezi, turci și alții așa-numiți muncitori imigranți, care nu sunt doriți aici.*”; „*Acești străini indezirabili trebuie să părăsească țara noastră cât mai urgent posibil.*”; „*Imediat după ce va ajunge la putere în țara noastră, se va face ordine în afaceri, începând cu expulzarea surinamezilor, turcilor și a altor așa numiți muncitori imigranți.*”; biroul electoral a interzis participarea celor doi aplicanți (al doilea aplicant fiind vicepreședintele partidului) la alegerile din 1978, motivând că partidul politic în cauză are un discurs rasist — CEDO a constatat că aplicanții caută să utilizeze art. 10 al Convenției pentru a crea o bază activităților care contravin textului și spiritului Convenției și care, dacă li s-ar asigura, ar putea contribui la distrugerea drepturilor și libertăților.

98. Având în vedere conținutul afirmațiilor, contextul, obiectivul urmărit de partea reclamată, rolul în societate a persoanei reclamate, **Colegiul director consideră că partea reclamată atinge o limită prin care încalcă un drept fundamental (dreptul la demnitate umană al unui grup de persoane) pe criteriul rasă, astfel încât dreptul la libertatea de exprimare devine secundar, fiind justificată necesitatea ingerinței statului în libertatea de exprimare.**

99. Colegiul director constată că se întrunesc cumulativ elementele constitutive ale unei fapte de discriminare prevăzute de art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

100. Colegiul director recomană părții reclamate ca pe viitor să evite afirmații publice care pot aduce atingere demnității unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități.

101. În stabilirea cuantumului amenzii **Colegiul director** se raportează la prevederile art. 26 din O.G. nr. 137/2000, republicată și **aplică amenda contravențională de 5.000 lei față de persoana reclamată** având în vedere următoarele:

- a) discriminarea sesizată de petent a vizat un grup de persoane;
- b) partea reclamată este politician și persoană publică, îndeplinind rol de formator al opiniei publice, ceea ce implică asumarea unei responsabilități sporite în discursurile acestuia;
- c) discriminarea rasială este o formă gravă de discriminare, conform jurisprudenței CEDO în domeniu.

102. Privind sancționarea faptelor de discriminare, Colegiul director are în vedere prevederile directivelor Uniunii Europene în domeniu, care solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante. Proporționalitatea se poate asigura prin acordarea graduală a amenzii, în funcție de gravitatea faptei, între limitele stabilite de lege.

103. Colegiul director este de opinie că măsura constatării și sancționării comportamentului părții reclamate este necesară într-o societate democratică în care demnitatea umană este garantată²⁰. Măsura este proporțională cu scopul urmărit²¹, acela privind necesitatea protecției demnității umane a persoanelor de altă rasă sau etnie din România.

104. Cu privire la capătul de cerere referitor la Viceprim-ministrul, Colegiul director reține susținerile părții reclamate potrivit cărora nu se poate identifica niciun discurs sau poziție politică a acestuia prin care se promovează idei rasiste sau prin care se susțin ideologii rasiste sau prin care să se incite la ură pe criterii de rasă și constată că presupusele fapte nu se confirmă.

105. Cu privire la capetele de cerere referitoare la Consiliul Tineretului Maghiar din România și Asociația ProMinoritate Alapitvany Budapest, Colegiul director reține susținerile părții reclamate Consiliul Tineretului Maghiar din România potrivit cărora organizatorii Universității de Vară de la Tușnad nu cenzurează în prealabil vorbitorii și nu comentează opiniile acestora după încheierea evenimentului și constată că părțile reclamate nu au răspundere cu privire la cenzurarea mesajelor/discursurilor invitațiilor.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

²⁰ „[...] Toleranța și respectarea demnității egale a tuturor oamenilor constituie bazele unei societăți democratice și pluraliste. Astfel, în principiu, poate fi considerată necesară în unele societăți democratice sancționarea sau chiar prevenirea tuturor formelor de exprimare care răspândesc, incită, îndeamnă sau justifică ura bazată pe intoleranță [...], cu condiția ca orice «formalitate», «condiție», «restricție» ori «pedeapsă» aplicată să fie proporțională cu scopul legitim urmărit.” (*Erbakan împotriva Turciei, hotărârea din 6 iulie 2006, pct. 56*).

²¹ „Libertatea de exprimare constituie unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți [democratice], una dintre condițiile primordiale ale evoluției sale și ale dezvoltării fiecărei persoane. Sub rezerva art. 10 § 2 din Convenție, aceasta este aplicabilă nu doar «informațiilor» sau «ideilor» acceptate ori considerate drept inofensive sau neimportante, ci și celor care offensează, șochează sau offensează statul sau orice segment al populației. Acest lucru este impus de pluralism, toleranță și mentalitate deschisă, fără de care nu există o «societate democratică». Asta înseamnă, printre altele, că orice «formalitate», «condiție», «restricție» ori «pedeapsă» aplicată în acest domeniu trebuie să fie proporțională cu scopul legitim urmărit.” (Handyside împotriva Regatului Unit, hotărârea din 7 decembrie 1976, pct. 49).

1. Capătul de cerere privind discursul/afirmațiile publice ale lui din data de 23.07.2022 se disjunge și se clasează la Hotărârea nr. 683/16.11.2022 (în care s-a admis excepția inadmisibilității competenței C.N.C.D. în baza imunității de jurisdicție) cu 6 voturi “pentru” și o abținere;

2. Faptele sesizate cu privire la Viceprim-ministrul nu se confirmă;

3. Faptele sesizate cu privire la deputatul reprezintă discriminare în conformitate cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;

4. Se sancționează partea reclamată cu amendă contravențională în cuantum de 5.000 lei;

5. Faptele sesizate cu privire la Consiliul Tineretului Maghiar din România nu reprezintă fapte de discriminare în conformitate cu prevederile O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;

6. Faptele sesizate cu privire la Asociația ProMinoritate Alapitvany Budapest nu reprezintă fapte de discriminare, în conformitate cu prevederile O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Amenda se va achita la Serviciul Impozite și Taxe Locale din cadrul Primăriei Mun. Odorheiul Secuiesc. Contravenientul este obligat să trimită dovada plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar).

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile de la comunicare, potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședința de deliberări:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BABUȘ RADU – Membru

BĂNICĂ CLAUDIA CERASELA – Membru

GRAMA HORIA – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA – Membru

Redactată și motivată C.O./S.M.D.

Data redactării: 13.07.2023

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2000 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.